

Joc nou

Els editors, a examen

El Cep i la Nansa ha publicat l'assaig 'Mutacions d'una crisi. Mirada crítica a l'edició catalana (1975-2005)', escrit per diferents autors • Tot i la qualitat del volum, el tema és tan extens que hi falten apartats • Per: Emili Teixidor

El llibre que han publicat les edicions d'El Cep i la Nansa de Vilanova i la Geltrú, *Mutacions d'una crisi, subtítol Mirada crítica a l'edició catalana (1975-2005)*, amb opinions de crítics, tècnics editorials, libreters i algun editor, és interessant, però potser una mica insuficient. No és cap crítica a la qualitat ni a l'oportunitat del volum, al contrari, sinó la constatació que potser es queda curt en certs aspectes i que s'hi troba a faltar la veu de més editors.

És clar que la limitació en el temps de la mirada crítica anunciada en el subtítol no enganya, però el període examinat quedaria més clar si es parlés de la potència de la indústria editorial anterior, amb cases enciclopèdiques i edificis monumentals com eren Sopena, Labor, Salvat... i unes quantes més, úniques a tota la península.

Recordem que un dels primers diccionaris en català durant el franquisme va ser el *Català-Salvat* i la *Història de Catalunya* de la mateixa casa, amb rètols publicitaris fets expressament per Joan Miró, o sigui que en temps difícils van aprofitar les mínimes obertures per editar en català, si bé el gruix de la producció anava dirigit a la península i a tot Hispano-amèrica.

Algunes d'aquestes editorials ja no existeixen o han passat a mans estrangeres. Una reflexió sobre aquest declivi, que va comportar que Barcelona fos la capital indiscutible de l'edició en castellà, potser podria explicar alguns mals que es denuncien al llibre.

També hi he trobat a faltar més atenció a les editorials del període anunciat –moltes eren íntegrament catalanes– que no es dedicaven exclusivament al llibre literari. Per exemple, les editorials de llibres de text escolar i universitari, amb segells tan potents com ara Vicens-Vives, Teide, Cruïlla, Edebé, i moltes més, cadascuna de les quals factura molt més que alguna de les editorials literàries, que sembla que són les que més compten.

Pensem que dels premis d'Edebé, per exemple, en va sorgir el fenomen Carlos Ruiz Zafón, i que al catàleg de Vicens-Vives hi ha tota l'obra de Shakespeare traduïda pel poeta Salvador Oliva, a més de versions per a primers lectors de clàssics com *Tirant lo Blanc* i altres, i que una mirada a la llista de llibres publicats per Cruïlla mostra que hi ha des de Joyce Carol Oates –un futur Nobel cantat– fins a Robert Walser, Amos Oz i Virgínia Wolf, per no parlar d'autors catalans com ara Vicenç Villatoro, Lolita Bosch i Pep Al-

Miquel Alzueta conversa en un llibre amb Imma Bellafont sobre el món de l'edició. MIQUEL ANGLARILL

banell, entre molts altres. Poca broma. Sobretot quan recordem que quan editorials com Edicions 62 i Enciclopèdia Catalana van començar les aproximacions per muntar el que ells mateixos van anunciar com "un grup potent i renovador" per al llibre de text en català, l'experiència va fracassar.

No és fàcil, el llibre de text, en competència directa amb les sucursals catalanes dels grans grups mediàtics madrilenys es diguin Santillana o Anaya.

Al llibre que comentem, hi manca un examen d'alguns fracassos editorials més o menys coneguts d'aquests anys per treure'n conclusions i corregir-ne els errors. Per això la revelació en la conversa entre Miquel Alzueta i Imma Bellafont que tanca el llibre, del fracàs de la creació d'un grup empresarial potent de comunicació en català amb les tres potes d'una televisió, un diari i un grup editorial, és interessantíssima, tant pel que té de reflexió d'una po-

lítica cultural miop del passat com de projecció de les ambicions de futur.

Queden tot de temes paral·lels que el llibre no toca, i que poden donar per un segon volum. Per exemple el paper dels agents literaris amb tota la corrua d'elements que comporta, des de subagents a *scouts*, i la seva funció en l'exportació de la producció d'aquí, o si, com els francesos fins ara, en podem passar fins a veure com els agents anglosaxons ens entren a

casa i s'enduen el prestigi i el negoci. En aquest aspecte, mai agraiem prou que agents com ara Carme Balcells i Anna Soler-Pont, i altres, no solament hagin barrat el pas als de fora, sinó que hagin estat pioneres en molts aspectes. O també el tema del paper de les universitats, ben esbossat per Carlota Torrents, com a institucions del saber, en el reforçament dels continguts en aquests temps, i són paraules dels universitaris francesos, "de misèria material i moral".

Illes perdudes

Miquel de Palol

Transvasament en les arts

Ja és un tòpic la vella dita que les arts tendeixen a la condició de la música. En poques disciplines artístiques es poden destriar en termes objectius –matemàtics, en concret– els seus elements, i alhora l'efecte de dependre de condicions subjectives inefables.

Totes les arts tenen estructures i recursos transportables a les altres, i si es pretengués establir-ne el paradigma, cal-

dria recórrer a la combinatòria per no deixar cap transvasament no registrat: el contrapunt aplicat a un poema, el *travelling* a una narració, la forma sonet a un curtmetratge, el baix continu en un grup escultòric, les notes musicals assimilades amb lletres...

Les noves arts propiciades per l'última tecnologia neixen amb una inequívoca vocació manllevadora d'estructures i

Des del videoart i les instal·lacions virtuals no es pretén obsoletitzar res

formes d'altres arts. Però hi ha plena consciència d'estar creant un llenguatge nou independent d'allò que des de l'eclecticisme es revisita. Es va creure que la fotografia substituiria la pintura i el cine al teatre. Ara, des del videoart i les instal·lacions virtuals no es pretén obsoletitzar res. L'única condició de tot plegat és que un cop establertes les lleis, se segueixin amb coherència en l'obra sencera.